

De danseres

Ander werk van Patrick Modiano in vertaling

- De plaats van de ster* (roman)
Nachtronde (roman)
De ringboulevards (roman)
Villa Triste (roman)
Trouwboekje (roman)
De straat van de donkere winkels (roman)
Memory Lane (roman)
Een jeugd (roman)
Aardige jongens (roman)
Verloren wijk (roman)
Zondagen in augustus (roman)
Het circus komt voorbij (roman)
Uit verre vergetelheid (roman)
Dora Bruder (roman)
Onbekende vrouwen (novellen)
Kleine Bijou (roman)
Nachtelijk ongeval (roman)
Een stamboek (roman)
In het café van de verloren jeugd (roman)
De horizon (roman)
Het gras van de nacht (roman)
Om niet te verdwalen (roman)
De kleine ballerina (prentenboek met Jean-Jacques Sempé)
Trilogie van een beginnend schrijverschap (drie romans)
Slapende herinneringen (roman)
Onzichtbare inkt (roman)
Kleedkamer in kindertijd (roman)
Chevreuse (roman)

Patrick Modiano

De danseres

Vertaald door Paul Gellings

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV

2024

Oorspronkelijke titel *La danseuse*
Copyright oorspronkelijke editie © Éditions Gallimard, 2023
Copyright vertaling © 2024 Paul Gellings / Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam

Omslag Brigitte Slangen
Omslagbeeld Yavuz Sariyildiz / Alamy Stock Photo
Foto auteur Catherine Hélie © Éditions Gallimard

ISBN 978 90 214 8999 5 / NUR 302
www.querido.nl

Donker haar? Nee. Eerder dieproodbruin en git-zwarte ogen. Ze is de enige van wie mogelijk nog ergens foto's zijn. Van de anderen, behalve van kleine Pierre, zijn de gezichten door de jaren heen vervaagd. In die tijd werden er trouwens minder foto's gemaakt dan nu.

En toch blijven sommige details hangen. Je zou er een lijstje van moeten maken. Maar het is heel lastig daar een chronologische volgorde in aan te brengen. De tijd die de gezichten heeft vertroebeld heeft ook elk ijkpunt uitgewist. Er zijn alleen nog wat puzzelstukjes, voorgoed van elkaar gescheiden.

Op een avond in november of december moest ik een kleine jongen die Pierre heette naar huis begeleiden en haalde ik hem ergens in het noordwesten van Parijs op. De naam van de straat ben ik vergeten. Een zware koetspoort en een lift met glazen deuren, zo traag en geruisloos dat je je afvraagt of hij straks niet tussen twee etages blijft steken. In een grote kamer, waarschijnlijk

de salon, zaten een stuk of tien kinderen bij elkaar. Op een lage tafel nog de kruimels van een verjaardagspartijtje. De smaakvol geklede mevrouw die me had binnengelaten nam me mee naar achteren, waar Pierre zat te kaarten met een blond jongetje dat door de vrouw Ronnie werd genoemd.

‘Je vriendje wordt opgehaald, Ronnie... Je moet hem even gedag zeggen, Ronnie.’

En we waren al op de overloop.

Buiten was het donker. Ik hield zijn hand vast. Ja, al die kinderen daar in het appartement waren klasgenootjes van de cours Dieterlen, een school in diezelfde buurt, waar ik hem soms laat in de middag ophaalde. Ronnie, het blonde jongetje met wie hij had zitten kaarten en van wie ze de verjaardag hadden gevierd, was zijn beste vriend. De kerstvakantie naderde, en hij hoopte dat hij dan met Ronnie naar de film zou mogen.

Zo nestelt een moment uit het verleden zich in je geheugen als het licht van een ster waarvan je denkt dat hij allang gedoofd is. Pierre. Verjaardagspartijtje. Ronnie. Natuurlijk mocht hij in de kerstvakantie naar de film. Ik was zelfs van plan dat op me te nemen als zijn moeder geen tijd had. Terwijl we die avond naast elkaar over straat liepen, werd er niet veel gesproken, maar de weg naar huis was ook veel korter dan de afstand die we soms 's middags na school aflegden.

We gingen door het hek voor de hoge bakstenen huizenblokken bij de Porte de Champerret. We liepen de betonnen trap op naar de tweede verdieping. Hovine liet ons binnen, alsof hij ons al verwachtte. Dit was een heel ander appartement dan waar we vandaan kwamen. Vier kamers aan een gang. Links van het halletje de keuken met een douche. De ramen keken uit op een binnenplaats.

‘De danseres komt vanavond niet thuis,’ zei Hovine. ‘Ze repeteert voor *De rozentrein*...’

De danseres, zoals we haar noemden, was de moeder van Pierre. En *De rozentrein* was een ballet dat ze vaak had uitgevoerd.

Pierre zat in een leren fauteuil een stripblad te lezen.

‘Ik ga even boodschappen doen voor het eten,’ zei Hovine.

Als mij op dit moment twee politiefoto’s van zijn gezicht werden getoond – van voren en opzij –, zou ik hem dan nog herkennen?

Gemiddelde lengte. Donkere krullen. Lichte ogen. Ik had begrepen dat de danseres en hij elkaar al van kinds af aan kenden.

We zaten in de eerste kamer na de keuken, die als salon fungeerde, en waar nu en dan de vrienden van de danseres bijeenkwamen, op de grote divan en de leren fauteuil waarin Pierre die avond zat. De kamer daarnaast was van haar, en Pierre had de laatste achter in de gang.

Ik heb alleen geen scherpe herinnering aan de kleur van de muren. Ze hadden, geloof ik, een tamelijk sombere tint, en nu ik erop terugkijk, denk ik dat ik het appartement nooit overdag heb gezien. Een omfloerst licht, alsof de gloeilampen en de luchter in de salon te weinig stroom kregen.

Hovine trok zoals gewoonlijk zijn jas met visgraatmotief aan. De deur sloeg achter hem dicht. De muren waren waarschijnlijk nogal dun, aangezien je altijd stappen en stemmen hoorde in het trappenhuis.

Pierre was nog steeds verdiept in zijn blad, dat geopend op zijn schoot lag. Ik liep door de gang naar de kamer van de danseres. Hoe laat zou ze thuiskomen? Vast heel laat. Als Hovine na het eten weg moest, zou ik vannacht op Pierre passen en hem misschien de volgende morgen naar school brengen. De lamp in de kamer hoefde niet aan. Er kwam genoeg licht van de ramen aan de overkant. Ik keek vaak naar die ramen en herkende na verloop van de tijd de gestalten erachter.

Terug in de salon zag ik het stripblad op de grond liggen. Pierre was in slaap gevallen met zijn hoofd op de armleuning.

Zo verschenen er al een paar dagen bij vlagen beelden uit een lang vervlogen periode van mijn leven. Tot dusver hadden ze onder een laag ijs gelegen. Toch had ik soms ook wel een voorgevoel dat daar ooit een einde aan zou komen. Het was onontkoombaar dat het ijs op een dag zou smelten en die beelden dan zouden opduiken als drenkelingen in de Seine. Waarom gebeurde dat juist nu in een Parijs dat dusdanig was veranderd dat het geen enkele herinnering meer bij me oproep? Een stad in een vreemd land. Het was er net één groot pretpark of de *duty-free* zone van een vliegveld. Veel volk op straat dat ik er nooit eerder had gezien. Ze kwamen voorbij in groepjes van tien en sleepten met rolkoffers, het merendeel een rugzak dragend. Waar kwamen ze toch vandaan, die tienduizenden toeristen van wie je je afvroeg of zij voortaan niet als enigen de straten hier bevolkten? Ik moest wachten voor een stoplicht op de boulevard Raspail en zag op de stoep aan de overkant een man die ik meteen herkende, Ver-

zini. En plotseling be kroop me een akelig gevoel: daar stond iemand van wie ik dacht dat hij allang dood was.

Misschien was het een nachtmerrie. Of ik vergiste me. Toch herkende ik zijn hardos, nog altijd even vol, niet meer donker, maar sneeuwwit, en zijn gezicht vertoonde plooien.

Ik wachtte tot hij overstak. Toen hij het trottoir bereikte waar ik stond sprak ik hem aan. 'U bent toch Serge Verzini?'

Hij wierp me een blik toe, dezelfde als vroeger, tegelijk doordringend en hard. 'Nee, u vergist zich.'

Nog altijd die basstem die me wat schor in de oren klonk.

Hij bleef me onbewogen opnemen.

'O ja? Kennen we elkaar dan?'

Ik antwoordde niet meteen. Ik moest namen noemen en een jaartal. Maar het was een rommeltje in mijn hoofd. Ik wilde weglopen, maar zei uiteindelijk: 'Ja, we hebben elkaar wel gekend, alleen een eeuwigheid geleden.'

Hij fronste zijn wenkbrauwen terwijl zijn blik nog harder werd.

'Hoe bedoelt u, "een eeuwigheid geleden"?''

Ineens was hij op zijn hoede.

'Neem me niet kwalijk... Ik dacht echt dat u Serge Verzini was.'

Ik zei het op een luchtige toon en haalde zelfs mijn schouders op.

Hij leek even na te denken. Toen zei hij: 'Zullen we daarginds wat gaan drinken?'

En hij wees naar het café op de hoek van de boulevard en de rue du Cherche-Midi.

★

We zaten tegenover elkaar aan een tafel en waren de enige gasten, wat me verbaasde. Sinds kort zaten alle cafés en restaurants in Parijs afgeladen vol. Voor de meeste stonden zelfs wachtrijen.

Een stilte tussen ons. Hij leek slecht op zijn gemak. Waarschijnlijk moest ik het gesprek openen.

'Bent u nog altijd betrokken bij La Boîte à Magie?'

Dat was een restaurant waar elke zaterdag een 'dîner-spectacle' werd gehouden. Vreemde nummers, uitgevoerd door niet minder vreemde artiesten, volgden elkaar daar in een hoog tempo op. Maar wij kwamen er meer door de week en waren dan onder ons. De zaak bevond zich in een straatje, niet ver van de Porte de Champerret, waar de danseres en Pierre lang geleden woonden...

Er tekende zich een glimlach af. En zijn ogen stonden nu zacht. Ik geloof zelfs dat hij me met iets van mededogen gadesloeg.

'La Boîte à Magie? Nee, dat zegt me niets. Een eeuwigheid geleden, zoals jij het noemt, heb ik

wel een zekere Serge Verzini gekend. Misschien heb ik jou in zijn gezelschap ontmoet en haal je ons door elkaar.'

Er werden twee grenadines gebracht. Hij nam een grote teug en zette het glas met een trage beweging terug op tafel.

'Er staat me nauwelijks iets bij van die Verzini,' zei hij. 'Behalve de naam dan.'

Ik keek naar zijn gezicht. Het oogde minder grof dan in de tijd dat ik hem had gekend. Zijn wangen waren ingevallen, zijn neus was spitser, zijn ogen leken kleiner en dieper verzonken in hun kassen, zijn voorhoofd leek hoger onder het witte haar.

'Neem me niet kwalijk,' zei hij, 'maar ik heb geen enkele herinnering aan jou.'

'Herinner je je dan misschien de danseres, zoals we haar noemden, en haar zoontje, Pierre?'

'Nee, ook niet.'

Ik kreeg de indruk dat hij mijn vragen ontweek. Ik wilde andere namen noemen en hem het mes op de keel zetten, maar er zat bijna een halve eeuw tussen, genoeg tijd om alles kwijt te zijn. En zelfs om iemand anders te zijn geworden in een stad waar je oude sporen niet meer zichtbaar waren.

Door de ruit zag ik de gebruikelijke groepjes toeristen van de afgelopen maanden voorbijtrekken, bepakt en slepend met hun rolkoffers. Het

merendeel droeg een korte broek, een T-shirt en een honkbalpet. Niemand kwam het café in waar we zaten, alsof het bij een andere tijd hoorde die het behoedde voor deze massa. Aan weerszijden van de boulevard liepen ze allemaal in gesloten gelid de kant uit van metrostation Sèvres-Babylone.

Hij had zijn linkerhand plat op tafel gelegd en ik zag aan zijn wijsvinger een ring met in het zegel gegraveerd de initialen sv, precies zo'n ring als Verzini destijds droeg.

Ik wees ernaar en zei vervolgens: 'Nog altijd dezelfde initialen?'

'Er ontgaat jou ook niets, hè.'

Hij haalde zijn schouders op, trok toen een kleine leren agenda uit de binnenzak van zijn jasje en scheurde daar een blad uit. Daar schreef hij iets op met het potlood dat bij de agenda hoorde.

'Mocht je me nog eens willen ontmoeten, dan heb je hier mijn adres, mijn mobiele nummer en ook mijn vaste nummer.'

Hij reikte me het blaadje aan.

06.580.015.283

Vast: Opéra 81.60

9, rue Godot-de-Mauroy (9de arrondissement)

'Mijn vaste nummer is het beste.'

Buiten werden we bijna onder de voet gelopen

door de toeristenstroom. Ze kwamen in compacte groepjes en lieten je er niet door.

‘Wellicht spreken we elkaar ooit nog een keer,’ zei hij. ‘Het is allemaal zo lang geleden... Maar ik zal mijn best doen om me dingen te herinneren...’

Hij kon nog net naar me zwaaien voordat hij werd meegesleurd en opgeslokt door dat op drift geraakte leger waar de boulevard onder bezweek.